

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HANNA JÄRVENPÄÄ

”Möykystä voi tulla jotain nättiä”

Kulttuurinen nuorisotyö
hyvinvointinäkökulmasta

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA
2021

Tekijä Järvenpää, Hanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Elokuu 2021
	Sivumäärä 38	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi ”Möykystä voi tulla jotain nättiä” – Kulttuurinen nuorisotyö hyvinvointinäkökulmasta		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalian koulutusohjelma		
<p>Kulttuuri- ja taidetoiminnan hyvää tekevät vaikutukset ovat kasvavan mielenkiinnon kohteina. Kulttuuri- ja taidetoiminnasta voi hyötyä kaikenikäiset ja hyvin moninaisissa erilaisissa ympäristöissä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin nuorten aikuisten savitöiden harrastamisen hyvinvointivaikutuksia osana kulttuurista nuorisotyötä. Koska opinnäytetyö on toteutettu koronapandemian aikana, huomioitiin tuloksissa myös pandemian rajoitustoimenpiteiden vaikutukset harrastamiseen. Teoreettisena viitekehysenä käytettiin sekä nuorisotyön sekä kulttuurin hyvinvointivaikutusten teorioita.</p> <p>Tutkimusaineiston muodosti viisi (n=5) teemahaastattelua, jotka toteutettiin touko-kesäkuussa 2021. Haastateltavat olivat Taide- ja toimintatalo Vimman avoimessa savipajassa käyneitä nuoria aikuisia (19–26-vuotiaita).</p> <p>Tutkimuksen tulosten mukaan savitöiden harrastaminen on itsensä mielekästä toteuttamista, jossa on yhdessä harrastamisen kautta yhteisöllinen ja sosiaalinen kokemus mukana. Savitöiden tekeminen on myös tapa rentoutua sekä kehittää taitojaan ja kehittyä persoonana. Savitöiden harrastaminen liitettiin vahvasti kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin kokemukseen ja sitä pidettiin hyvinvoinnin lähteenä.</p>		
Asiasanat: nuorisotyö, kulttuurinen nuorisotyö, hyvinvointi, kädentaidot, savityöt		

Author Järvenpää, Hanna	Type of Publication Bachelor's Thesis	Date August 2021
	Number of pages 38	Language of publication Finnish
Title of publication "A Lump Can Turn into Something Pretty" - Cultural Youthwork from the Aspect of Wellbeing		
Degree programme Bachelor of Social Services		
<p>The positive factors of arts and cultural activities are under an increasing interest. Arts and cultural activities benefit people of all ages and in various environments.</p> <p>The aim of this study was to examine the wellbeing effects of having pottery as a hobby. The study was conducted in the field of cultural youthwork, and the subject of the study was young adults. Because the study was conducted during the corona pandemic, the effects of the corona restrictions on activities were also considered. The results of the study were viewed both from youth work and wellbeing's aspects.</p> <p>The research material is consisted of five (n=5) thematic interviews that were carried out in May and June 2021. The interviewees were young adults, aged 19 – 26 years old, who had been participating in the open pottery workshops at Vimma Arts and Activity House for Youth.</p> <p>According to the results, pottery as a hobby is connected to self-actualization. Moulding clay together with other people has a communal and social level. It is also used to relax and relieve stress as well as to develop your skills and personality. Above all, pottery as a hobby was strongly connected to overall wellbeing, and it was regarded as a source of happiness.</p>		
Key words: youth work, cultural youthwork, well-being, handicrafts, pottery		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 NUORISOTYÖN NÄKÖKULMA.....	6
2.1 Nuoruus elämänvaiheena	6
2.2 Mitä nuorisotyö on?.....	7
2.3 Mitä kulttuurinen nuorisotyö on?	8
2.4 Turun kaupungin nuorisopalvelut sekä kulttuurisen nuorisotyön yksikkö	9
3 TAITEEN JA KULTTUURIN NÄKÖKULMA HYVINVOINTIIN.....	11
3.1 Mistä hyvinvointi koostuu?	11
3.2 Taidekasvatus, taidelähtöiset menetelmät ja kulttuuriharrastukset hyvinvointia tukemassa.....	12
3.3 Taiteen terapeuttinen vaikutus.....	14
3.4 Käsillä tekemisen eudaimoninen hyvinvointivaikutus.....	15
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
4.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	16
4.2 Opinnäytetyön menetelmä ja aineiston keruu	17
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	19
5.1 Haastateltavien taustatiedot	19
5.2 Savitöiden harrastamisen valitseminen	19
5.3 Kokemukset savitöiden harrastamisesta.....	21
5.4 Koronapandemian vaikutukset harrastamiseen	27
6 POHDINTA	29
6.1 Opinnäytetyön tulosten yhteenveto	29
6.2 Opinnäytetyön validiteetti, reliabiliteetti ja eettisyys.....	32
6.3 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotuksia.....	34
6.4 Oma ammatillinen kasvu.....	35
7 LOPPUSANAT.....	36

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on selvittää savitöiden harrastamista osana kulttuurista nuorisotyötä. Painopisteenä on tarkastella asiaa hyvinvointinäkökulmasta ja saada selville millaisia hyvinvointia tukevia asioita savitöitä harrastavat nuoret aikuiset kokevat. Koska opinnäytetyö on tehty poikkeuksellisenä aikana koronapandemian aikana, niin tuloksissa huomioidaan myös pandemian vaikutukset harrastamiseen.

Opinnäytetyön tilaajana toimii oma työpaikkani, Turun kaupungin nuorisopalveluiden Taide- ja toimintatalo Vimma. Kyseessä on kulttuurisen nuorisotyön yksikön alaisuudessa toimiva monitoimitalo. Oma työni on toimia pääasiallisesti savipajalla taidepajaohjaajana.

Sosionomi (AMK) -opinnoissani olen suuntautunut kuvataideterapeuttisiin menetelmiin. Tämän opinnäytetyön aihe ei kuitenkaan ole puhtaasti taideterapeuttinen, vaan tulen tarkastelemaan taiteen harrastamista hyvinvoinnin kannalta. Taideharrastaminen Taide- ja toimintatalo Vimmassa tapahtuu kulttuurisen nuorisotyön kentällä, joten tarkastelen aihetta myös nuorisotyöllisestä näkökulmasta.

Ohjaajan työssäni olen vuosien varrella päässyt havainnoimaan, että savityöt voivat toimia yksilötasolla hyvin monella eri tasolla, jotka osaltaan voivat olla merkityksellisiä ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta. Kaikenlainen harrastaminen on ihmisen hyvinvoinnille tärkeää, mutta taiteen, kulttuurin ja käsityön harrastamisella on omia erityispiirteitään, jotka voivat koskettaa ja vaikuttaa ihmiseen hyvin syvältä. Taiteen merkitykset ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ovat nousseet viime vuosikymmeninä suurempaan tietoisuuteen. Tämän takia haluan tutkia ja tehdä näkyväksi myös ne taiteen harrastamisen ilmiöt, joita omassa työssäni olen nähnyt.

Koen tutkimusaiheen tärkeänä myös Taide- ja toimintatalo Vimman asiakaskokemusten tutkimisen ja toiminnan kehittämisen kannalta. Nuoren kokemukset ja tarpeet tuli-

sivat olla kaiken toiminnan keskiössä nuorisotyössä. Nuorten kokemusten selvittäminen ja niiden näkyväksi tekeminen voi kuitenkin olla haasteellista. Turun kaupungin nuorisopalveluissa ei ole ollut käytössä systemaattisia tai palvelukohtaisia laadullisia asiakasmittareita. Laadullisen mittaamisen puuttuessa nuorten kokemukset palveluista voivat kadota, jäädä kuulematta tai ainakin kadota jonnekin matkan varrelle. Koen tärkeäksi tutkia oman pajani asiakkaiden kokemuksia myös palveluiden tarpeen ja vaikutusten näkökulmasta.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineistona toimii viiden asiakkaan teemahaastattelut. Haastattelut toteutettiin kuitenkin hyvin poikkeuksellisen ajankohdana, touko-kesäkuussa 2021, jolloin takana oli jo yli vuosi koronapandemian aiheuttamia rajoituksia. Alkuun jouduin paljon pohtia, kuinka luotettavaa on tutkia asiakkaiden kokemuksia poikkeuksellisen aikana, jolloin palvelut ovat olleet rajattuja. Lopulta päädyin kuitenkin toteuttamaan alkuperäisen tutkimusaiheeni, mutta lisäsin koronapandemian vaikutukset harrastamiseen yhdeksi tutkimuskysymykseksi.

Koronapandemian aiheuttamilla rajoitustoimenpiteillä on ollut suuri vaikutus kaikkiin vapaa-ajan palveluihin. Toisaalta harrastustoimintojen merkityksen tutkiminen tässä poikkeuksellisessa tilanteessa on tarjonnut erityisen mahdollisuuden. Kun arkiset harrastusmahdollisuudet ovat olleet rajoitettuina, niin niiden merkitys saattaakin olla selkeämmin esillä ja nähtävissä myös tutkimustarkoituksessa.

2 NUORISOTYÖN NÄKÖKULMA

2.1 Nuoruus elämänvaiheena

Nuoruus on välivaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä. Toisaalta nuoruus on melko pitkä ikävaihe nuoren ihmisen elämässä, ja siihen mahtuu valtava määrä yksilön kehittymistä, kasvua ja itsenäistymistä.

Nuoruuden määrittely ei ole kovin selkeää. Milloin lapsuus loppuu ja nuoruus alkaa? Ja milloin nuori on aikuinen? Tilastollisista ja säädöksellisistä syistä nuoruudelle on kuitenkin tehty erilaisia ikämääritelmiä. YK:n määritelmän mukaan nuori on 15–24-vuotias (YK:n yleisraportti 1981). Nuorisolaki (1285/2016, 3§) puolestaan määrittelee nuoreksi kaikki alle 29-vuotiaat. Osana nuorten vapaa-aikatutkimusta (Berg & Myllyniemi 2013, 14) nuorilta itseltään kysyttiin nuoruudelle ikämääritelmää. Vastaajat olivat 7–29-vuotiaita, ja he määrittelivät nuoriksi 10–20-vuotiaat.

Nuoruuteen liittyy fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia, joiden vauhti ja muutosnopeus ovat verrattavissa vain aivan varhaislapsuuden kehittymisen nopeuteen. Nuoren kyky säädellä käyttäytymistään on hermoverkkojen kehittymättömyydestä johtuen heikompaa kuin aikuisilla. Samoin aivojen kehityksestä johtuen nuori voi reagoida voimakkaasti esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa. Nuoren aivot reagoivat myös stressiin aikuista voimakkaammin, ja pitkäkestoisella stressillä on vaarallisemmat ja pysyvämmät vaikutukset kehittyviin aivoihin. (Hermanson & Sajaniemi 2018, 843–849.)

Fyysisten muutosten lomassa nuoren kuuluu ratkoa ikäkauden mukaiset kehitystehtäviä, joita ovat mm. vanhemmista irrottautuminen ja oman identiteetin rakentaminen (Nuorten mielenterveystalon [www-sivut 2021](#); Mannerheimin lastensuojeluliiton [www-sivut 2021](#)). Kehitystehtävät yhdistettynä fyysisiin kehon muutoksiin ja aivojen kehittymiseen on haasteellinen yhdistelmä. Arvioilta 20–25 % nuorista kärsiikin mielenterveyden häiriöistä (Terveystalon ja hyvinvoinninlaitoksen [www-sivut 2021](#); Nuorten mielenterveystalon [www-sivut 2021](#)).

2.2 Mitä nuorisotyö on?

Jos nuoruuden tarkka ikämäärittely on sumeaa, niin sitä on myös nuorisotyön määrittely. Nuorisotyön hahmottamisen haasteellisuus liittyy siihen, että tekemiseen keskittyntä alaa ei ole kaikin osin teoretisoitu tai käsitteellistetty. Toiminnot voivat helposti jäädä itsestäänselvyyksiksi, kun toimintoja ei olla sanallistettu. (Kiilakoski, Kinunen & Djupsund 2015, 19).

Valtion ja kuntien nuorisotyötä ja -politiikkaa säätelee nuorisolaki (1285/2016), jonka § 3:n mukaan nuorisotyö on *nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa*. Juha Niemisen (2008, 23–27) mukaan suomalaisen nuorisotyön historiasta löytyy neljä yleistä tehtävää eli funktiota. Nämä ovat:

- 1) sosialisatio
- 2) personalisatio
- 3) kompensatio
- 4) resursointi- ja allokointi.

Sosialisatiosuorituksella tarkoitetaan nuoren liittämistä mukaan ympäröivään kulttuuriin, yhteiskuntaan sekä yhteisöön. Sosiaalifunktion kautta nuoresta kasvaa yhteiskunnan toimiva ja osallistuva jäsen ja hän on osa ympäröivää kulttuuriaan ja yhteisöjään. Personalisatiosuorituksella tarkoitetaan nuoren identiteetin ja persoonallisuuden kehittämisen tukemista. Tähän kuuluu minäkuvaan rakentuminen ja itsensä tunteminen. Jos sosialisatiosuorituksessa ja personalisatiosuorituksessa on puutteita, on nuorisotyön tehtävä tasoittaa ja korjata eli kompensoida näitä. Tällöin erityinen nuorisotyön huomio on asetettava kohdistumaan heikoimmassa asemassa oleviin ja erityisryhmien nuoriin. Neljäs nuorisotyön funktio on resursointi- ja allokointifunktio, jolla tarkoitetaan yhteiskunnallisia voimavaroja ja niiden suuntaamiseen kohdentuvaa työtä. Toisin sanoen nuorisotyötä on myös nuorisopoliittinen työ, jolla tähdätään nuorison etujen puolustamiseen ja äänen kuuluvaksi saattamiseen. (Niemi 2008, 23–27.)

2.3 Mitä kulttuurinen nuorisotyö on?

Kulttuuriselle nuorisotyölle on haettu erilaisia määritelmiä. Johanna Tulianen (2016) tutki kulttuurisen nuorisotyön määritelmää pro gradu -tutkielmassaan. Hänen mukaansa kulttuurinen nuorisotyö on *nuorisotyön toimintamuoto, joka rakentuu taide- ja kulttuurikasvatuksellisista sisällöistä demokratiakasvatuksen oppimisympäristössä*.

Helsingin nuorisosiainkeskus puolestaan on määritellyt kulttuurisen nuorisotyön näin: *Kulttuurinen nuorisotyö vahvistaa nuorten ilmaisutaitoja ja luovaa osaamista*.

Se on osallistumista tukevaa, omaehtoista sekä nuorten kasvua ja oppimista edistävää toimintaa, jossa nuoret toimivat ensisijaisesti subjekteina. (Anttila ym. 2012, 7.)

Kulttuurisen nuorisotyön käsite on melko uusi käsite. Kulttuurin ja taiteen keinoista nuorisotyön omana menetelmänä on alettu puhua vasta 1990-luvulla. Vaikka kulttuurisella toiminnalla on pitkät perinteet nuorisotyön sisällä, niin toimintaa ei ehkä ole otettu niin vakavasti ja alan toimijat ovat joutuneet kamppaillen tekemään kulttuurista nuorisotyötä tiettäväksi. Nuorisolakiin se saatiin mukaan kirjatuksi vasta vuonna 2006. (Ruotsalainen 2008, 168).

Mäenpään (2015, 88) mukaan kulttuurisen nuorisotyön tehtävät ovat opettaa taideläh- töisiä menetelmiä sekä mahdollistaa osallistumisen kokemus. Mäenpään mukaan kulttuurisen nuorisotyön onnistumisen edellytys on tehdä asioita nuorten ehdoilla, heidän aloitteestaan sekä yhdessä heidän kanssaan sen sijaan, että tarjotaan valmiita akti- vietteja (emt. 89). Ruotsalainen (2008, 173) korostaa kulttuurisen nuorisotyön erityi- syyttä tekemällä oppimisen kautta. Kulttuurinen nuorisotyö on konkreettista teke- mistä, ja tekemisen taustalla kulkee oppimisen prosessi. Tekemisen ohessa syntyy merkityksiä ja ajatuksia, joita yhdessä ihmetellään ja pohditaan.

Kulttuurinen nuorisotyö on hiljalleen saavuttanut oman itsenäisen aseman nuorisotyön menetelmänä. Toisaalta kulttuurisen nuorisotyön välineitä - tanssia, teatteria, musiik- kia ja kädentaitoja – käytetään myös muiden nuorisotyön muotojen sisällä kasvua tu- kemassa ja elämänhallintaa vahvistamassa. (Ruotsalainen 2008, 171.) Kulttuurisesta nuorisotyöstä on kuitenkin muodostunut oma erityisalueensa, ja se nähdään merkityk- sellisenä osana erityisesti personalisaatiossa eli tukemassa nuoren kasvua omaksi it- sekseen (Nieminen 2008, 25).

2.4 Turun kaupungin nuorisopalvelut sekä kulttuurisen nuorisotyön yksikkö

Turun kaupungin nuorisopalvelut on määritellyt perustehtäväkseen lasten, nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin tukemisen. Tämä tapahtuu 1) tarjoamalla voimaannut- tavia kohtaamisen tiloja, 2) tukemalla kasvua parhaaksi minäksi sekä 3) vaikuttamalla

lasten, nuorten ja nuorten aikuisten mahdollisuuksiin yhteiskunnassa. (Turun kaupungin www-sivut 2021).

Turun kaupungin nuorisopalvelut koostuu neljästä yksiköstä, jotka ovat kehittäminen ja johdon tuki, alueellinen nuorisotyö, kohdennettu nuorisotyö sekä kulttuurinen nuorisotyö. Kulttuurisen nuorisotyön yksikköön kuuluu Nuorten taide- ja toimintatalo Vimman lisäksi Lasten kulttuurikeskus Seikkailupuisto, jossa kohdeyleisö on perheet ja pienemmät lapset. Lisäksi kulttuurisen nuorisotyön yksikössä järjestetään musiikki-toimintaa Auran panimolla sekä Rock Academyssä. (Turun kaupungin www-sivut 2021).

Taide- ja toimintatalo Vimman kohderyhmä on 10–28-vuotiaat lapset, nuoret ja nuoret aikuiset. Vimmassa on taidepajoja, joissa järjestetään erilaisia kädentaitojen kursseja sekä avoimia pajoja. Suurin osa toiminnoista järjestetäänkin avoimina pajoina, mikä tarkoittaa, että osallistujan ei tarvitse sitoutua toimintakauteen vaan hän voi osallistua pajiin niin usein kuin katsoo itselleen sopivaksi. Avoimen pajatoiminnan tavoitteena on tarjota mahdollisimman helppo, matalan kynnyksen osallistuminen, ja avoimet pajatoiminnot sitoutumisen puutteen takia mahdollistavat helposti myös tutustumiset ja kokeilut. Aiemmin avoimiin pajiin ei ole ollut ilmoittautumista, mutta koronapandemian tuomien asiakkaiden jäljitysvelvoitteiden takia ennakoilmoittautuminen on otettu käyttöön.

KUVA 1. Taide- ja toimintatalo Vimman savipaja

Tämän opinnäytetyön tutkimuskohteena on avoimen savipajan asiakkaiden kokemukset. Avoimessa savipajassa on vapaa mahdollisuus toteuttaa itseään saven kautta, omien ideoidensa pohjalta. Paikalla on aina taidepajaohjaajia, jotka auttavat tekemisessä alkuun. Pajaan otetaan rajattu määrä ihmisiä kerrallaan sisään ja paja on maksullinen. Pajamaksun lisäksi materiaalista maksetaan kulutuksen mukaan. Pajamaksut sekä materiaalmaksut ovat kuitenkin kohtuulliset. Lisäksi alaikäisillä on mahdollisuus päästä seutukunnallisella nuorisokortilla ilmaiseksi sisään. Myös tiettyjä Kelan maksamia etuuksia (mm. työttömyysturva ja perustoimeentulotuki) saavilla turkulaisilla on mahdollisuus hankkia edullinen Kimmoke-ranneke, joka oikeuttaa maksuttomasti osallistumaan myös Vimman taidepajoihin (Turun kaupungin www-sivut 2021).

3 TAITEEN JA KULTTUURIN NÄKÖKULMA HYVINVOINTIIN

3.1 Mistä hyvinvointi koostuu?

Hyvinvointi on laaja käsite, joka muodostuu useasta eri osatekijästä ja siinä on useita eri ulottuvuuksia. Tärkeä hyvinvointiin liittyvä käsite on *elämänlaatu*, jolla tarkoitetaan yksilön kokemaa hyvinvointia (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2021). Elämänlaadussa on fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia sekä elinympäristöllisiä tekijöitä (Vaarama, Mukkila & Hannikainen-Ingman 2014, 23).

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos määrittelee hyvinvoinnissa olevan sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä tasoja. Yksilötasoinen hyvinvointi muodostuu mm. sosiaalisista suhteista ja mahdollisuuksista toteuttaa itseään. Yhteisötasoisesti hyvinvoinnin osatekijöitä ovat puolestaan mm. ympäristöön ja asuinoloihin liittyvät tekijät, työllisyys ja toimeentulo. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2021.)

Suurin osa suomalaisista kokee elämänlaatunsa hyväksi. Mutta yksilön elämänlaatuun ja hyvinvointiin vaikuttavat osatekijät ja niiden merkitykset muuttuvat ikääntymisen myötä. Nuoret aikuiset kokevat laaja-alaisimmin tärkeäksi kaikki eri hyvinvoinnin osa-alueet. Iän mukana elämänlaatuun liittyvät eri osa-alueet vähenevät ja terveyteen, toimintakykyyn ja toimeentuloon liittyvät tekijät korostuvat. (Vaarama ym. 2014, 32.)

Nuorten ja nuorten aikuisten kohdalla on puhuttu paljon syrjäytymisvaarasta. Heidän kohdallaan koetussa hyvinvoinnissa on selvä korrelaatio kouluttautumattomuuteen. Huono-osaisuus näkyy nuorten kouluttautumattomien aikuisten kohdalla usealla hyvinvoinnin osa-alueella. Tutkimusten mukaan kouluttautumattomien nuorten aikuisten huono-osaisuus näyttäisi olevan myös melko pysyvää: kymmenen vuoden seurannassa hyvinvointieroissa ei tapahtunut juurikaan muutoksia. Toisaalta nuorten hyvinvoinnissa näkyy myös yleisempikin yhteiskunnallinen kahtiajakautuminen. Huono-osaisuus keskittyy tietyille yksilöille, ja samanaikaisesti on paljon hyvinvoivia. (Karvonen & Kestilä 2014, 173–174.)

3.2 Taidekasvatus, taidelähtöiset menetelmät ja kulttuuriharrastukset hyvinvointia tukemassa

Taide- ja kulttuuritoiminnalla on moninaisia keinoja olla mukana tukemassa yksilön hyvinvointia. Hyyppä & Liikanen (2005, 113) listaavat neljä keskeistä välineellistä vaikutusta:

- 1) Taidekokemus itsessään on elämys, joka virittää aisteja ja rikastuttaa elämää.
- 2) Taiteella on terveysvaikutuksia.
- 3) Taide- ja kulttuuritoiminta synnyttää yhteisöllisyyttä ja verkostoja.
- 4) Taide vaikuttaa ympäristön viihtyvyyteen, ja kaunis ympäristö edistää osaltaan hyvinvointia.

Taiteen ja kulttuuritoiminnan merkityksestä hyvinvoinnin tukijana kertoo myös vuonna 2019 voimaan tullut uusi laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Lain mukaan kunnalla on velvollisuus huolehtia kulttuuritoiminnasta: kulttuurin ja taiteen tekemisestä, harrastamisesta, kulttuuripalveluiden saatavuudesta sekä taide- ja kulttuurikasvatuksesta ja kulttuuriperinnöstä. Laki velvoittaa kunnalle myös hyvinvointinäkökulman kulttuuritoimintaan. Lain yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu kolmanteen pykälään *vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin.*

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia voi saavuttaa monenlaisissa erilaisissa ympäristöissä. Taidetta käytetään osana kasvatusta, ja taidekasvatus on mukana varhaiskasvatuksesta lähtien lasten ja nuorten elämässä ja kasvussa. Sosiaali-, terveys- ja nuorisoalalla taide voidaan valjastaa tavoitteellisen työskentelyn välineeksi, ja tällöin käytetään usein nimitystä *taidelähtöiset menetelmät*. Kolmas ympäristö saavuttaa taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia on taiteen kuluttamisen ja tuottamisen ympäristöt. Näitä ympäristöjä ovat mm. harrastetilat, museot, kirjastot, teatterit ja esiintymispaikat. Toisaalta tänä päivänä taide ja kulttuuri sisältävät usein osallistavia elementtejä ja taiteeseen ja kulttuuriin pääsee kosketuksiin hyvinkin arkisissa ja yllättävissäkin paikoissa.

Taiteen ja taidekasvatuksen avulla voidaan antaa yksilölle uusia mahdollisia polkuja toteuttaa itseään ja saavuttaa saavutettavissa oleva (Ketovuori 2011, 108). Taide on siis eräänlainen tapa synnyttää uusia ajattelumalleja, jolloin luovuuden ja leikittelyn kautta syntyy oppimista ja kehittymistä. Taide- ja kulttuuritoiminnan kautta voidaan saavuttaa luovia keinoja valjastaa ihmisen käyttämätön kapasiteetti käyttöön (Hyypä & Liikanen 2005, 124). Tässä prosessissa merkitystä on itse taiteen tekemisen lopputuotteella, mutta myös taiteen tekemisen aikaisilla kokemuksilla, joissa mukana on yhtä lailla myös sosiaalinen aspekti (mm. Ketovuori 2011, 108; Rönkä & Kuhalampi 2011, 32–33).

Taidelähtöisiä menetelmiä voidaan käyttää sosiaali-, terveys- ja nuorisoalalla. Tällöin painopiste on itse tekemisen aikaisissa prosesseissa eikä niinkään itse toiminnan lopputuloksessa (Vilmilä 2016, 11). Tämänkaltainen työskentely on määrätietoista ja tavoitteellista, ja se voidaan nähdä erityisesti ennaltaehkäisevänä toimintana (Hyypä & Liikanen 2005, 126–127). Nuoriso- ja kasvatusalalla se on tärkeä menetelmä identiteetin ja nuoren minuuden vahvistamisessa (Nieminen 2008, 25).

Taiteen ja kulttuuritoiminnan merkityksen tiedostamisesta puhuu myös se, että sosiaali- ja terveysalalla erilaisissa hoito- ja hoivalaitoksissa luovat terapiat ovat löytäneet tiensä osaksi arkea (Hyypä & Liikanen 2005, 114). Tarve ja kysyntä luoville terapioille on kuitenkin suurempaa kuin tarjonta. Hoitolaitoksissa luovia terapioita voidaan käyttää osana päivätoimintaa, osana hoitoa ja kuntoutumista tai osana taidepsykoterapiaa. (Hyypä & Liikanen 2005, 122.)

Taiteen ja kulttuurin harrastamisella on tutkitusti myös suoranaisia fysiologisia terveyshyötyjä. Laajan ruotsalaisen tutkimuksen mukaan kulttuuritilaisuuksissa ahkerasti käyvät ihmiset kokivat itsensä paremmin voiviksi, mutta myös elivät pidempään. Kulttuurin harrastaminen mm. laskee verenpainetta, vähensi stressihormonien määrää elimistössä ja nosti hyvän kolesterolin määrää. (Konlaan 2001.) Tutkimusta on kritisoitu mm. sillä, että se ei tutkinut eikä ottanut huomioon sosiaalisen pääoman vaikutusta, jota monet muut tutkijat pitävät keskeisenä tekijänä kulttuurin hyvinvointivaikutuksista puhuttaessa (mm. Hyypä 2007, 155). Sosiaalinen osallistuminen, yhteenkuuluminen ja kulttuurin harrastaminen liittyvätkin toisiinsa tiiviisti ja niillä on mielenterveyttä tukeva vaikutus (De Silva ym. 2005).

3.3 Taiteen terapeuttinen vaikutus

Taide voi olla sekä terapiamuoto että terapiaväline, se voi olla siis sekä terapiaa että terapeuttista (Pöllänen 2008, 92–93). Taiteen terapeuttisuuden takia taiteen ei tarvitse olla päämäärätietoista, jotta sillä saavutettaisiin hyvinvointivaikutuksia. Taiteen ei siis tarvitse olla konkreettiseen tarkoitukseen tähtäävää, sillä taide itsessään on jo arvo. Tämä taiteen itseisarvo mahdollistaa kokemuksia ja elämyksiä. (Hyypä & Liikanen 2005, 110.) Myös opetukselliset ohjaustilanteet taide- tai kulttuuritoiminnoissa voidaan kokea terapeuttisiksi, vaikka niillä ei erityisesti sellaisia tasoja tavoiteltaisi (Mantere 1991, 113).

Taideterapialla tarkoitetaan joukkoa erilaisia luovia terapioiden, joita käytetään sosiaali- ja terveysalalla. Se on tavoitteellista toimintaa, jossa taidetyöskentely on osana hoitoa tai kuntoutusta tai se on osa ehkäisevää toimintaa. Case & Dalley (1993, 196) jaottelivat ryhmätaideterapian eri muotoja ja nimesivät avoimet ryhmät omaksi luokakseen. Näissä ryhmissä taide itsessään nähdään parantavana voimana ja ryhmänohjaajalla on pienempi rooli. Tehtyjä kuvia ei tarvitse puhua auki, sillä terapeuttisuus on tapahtunut kuvan tekemisen aikana. Tämä toimintamalli on helposti sovellettavissa esimerkiksi kulttuurisen nuorisotyön sisällä tehtävään työhön, jossa itse tekeminen ja toimintoihin osallistuminen on keskiössä.

Taiteen ja kulttuurin käsitteiden lähimaastossa on käsityön käsite. Tarkka erottelu taiteen harrastamisen ja käsityön tekemisen välille on laaja kysymys. Käsitteinä ne ovat lähellä toisiaan ja omaavat yhteisiä pintoja. (Karppinen 2005, 58–64.) Pöllänen (2008, 92–93) on tutkinut käsitöiden terapeuttisuutta, ja hänen mukaansa musiikki- ja taide-terapian teoriat ovat sovellettavissa myös käsityöhön. Hänen mukaansa käsityötä voidaan käyttää muiden luovien terapioiden tapaan monella eri tasolla. Pöllänen (2008, 97) puhuu käsityön suhteen myös *healing*-tasosta, jolla hän viittaa Bruscian (1998, 160) musiikkiterapeuttiseen käsitteeseen tasapainoa ja harmoniaa tuottavasta tasosta. Pöllänen vertaa käsityön kinesteettisiä ja mekaanisia aistimuksia musiikin värähtelyyn, joka synnyttää terapeuttisen kokemuksen; toistuva toiminta, tekemisen rytmisyys koetaan rentouttavina.

3.4 Käsillä tekemisen eudaimoninen hyvinvointivaikutus

Eudaimoninen onnellisuustutkimus on melko nuori tapa lähestyä hyvinvointia. Ensimmäisen kerran termiä on käytetty 1990-luvulla, mutta varsinaisesti termi on tullut käyttöön vasta 2000-luvun puolella. Varsinaista yksimielisyyttä termin määrittelyssä ei vielä olla tutkijoiden kesken saavutettu. (Mattila 2008.)

Eudaimonia on hedonista eli hetkellistä, nopeasti saavutettavaa onnen tunnetta syvempää tyytyväisyyttä, sellaisia elämän tekoja, jotka kannattelevat ihmistä tyytyväisessä olossa pidempään ja pysyvämmiin. Onnellisuus ei ole nautintoa, vaan nimenomaan tyytyväisyyttä elämään kokonaisuutena. (Mattila 2008.) Eudaimoniseen hyvinvointiin kuuluu, että saa päättää omista asioistaan ja saa tehdä itselleen merkityksellisiä asioita ja sitä kautta toteuttaa itseään (Waterman ym. 2010). Keskeistä on myös tunne sosiaalisesta kuuluvuudesta (Ryan & Deci 2000, 68). Näiden toimintojen kautta ihminen pääsee elämään elämänsä siten, että täysi potentia on käytössä. Tämä luo syvän ja kestävä onnen tunteen, joka kannattelee yksilöä kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa. Henkilöillä, joilla ei ole eudaimonista eikä hedonista hyvinvointia ovat suurimmassa riskissä kärsiä mielenterveyden ongelmista, työkyvyttömyydestä ja heikosta psykologisesta toimintakyvystä (Mattila 2008).

Pöllänen & Weissmann-Hanski (2020) ovat tutkineet käsityön tekemisen vaikutuksia hyvinvoinnin eri tasoilla. Tulosten mukaan käsityön tekeminen on eudaimonisen hyvinvoinnin lähde. Käsitöitä tekemällä ihminen pyrkii hetkellisen ilon ja uuden tuotteen saamisen sijaan pitkäkestoisesti hyvään ja mielekkääseen elämään, jossa hän itseään toteuttaen ja taitavan tekemisen kautta pääsee toteuttamaan sosiaalisia suhteita ja kokemaan yhteenkuuluvuutta, voimaantumista sekä oppimaan stressin hallinnan keinoja.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Taide- ja toimintatalo Vimman avoimen savipajan asiakkaiden kokemuksia. Tarkoituksena oli tuoda näkyväksi nuoren aikuisen hyvinvointia tukevia tekijöitä ja kokemuksia, joita syntyy kulttuurisen nuorisotyön sisällä tuotetussa taideharrastuksessa. Lisäksi tutkimuksessa huomioitiin poikkeuksellisen koronapandemia vaikutukset harrastustoimintaan.

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää Taide- ja toimintatalo Vimman toiminnan kehittämisessä ja tarjottavien palveluiden tarpeen ja vaikutusten arvioinnin apuna.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat:

- 1) Millaisista syistä Taide- ja toimintatalo Vimman avoimen savipajan asiakkaat ovat valinneet harrastaa savitöitä?
- 2) Millaisia hyvinvointia tukevia kokemuksia Vimman avoimen savipajan asiakkailla on savitöiden harrastamisesta?
- 3) Millainen vaikutus harrastusmahdollisuuksien rajaamisilla on ollut Vimman asiakkaan kokemaan hyvinvointiin koronapandemian aikana?

4.2 Opinnäytetyön menetelmä ja aineiston keruu

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineisto pohjautuu viiden teema-haastattelun muodostamaan aineistoon. Haastateltavat olivat vapaaehtoisia Taide- ja toimintatalo Vimman avoimen savipajan asiakkaita, joita kysyttiin mukaan tutkimukseen suoraan pajalla sekä Instagram-julkaisun avulla. Haastattelut tehtiin Taide- ja toimintatalo Vimman tiloissa touko-kesäkuussa 2021, ja haastatteluiden aikana noudatettiin alueellisia voimassa olevia koronapandemiasuosituksia turvavälien ja kasvomas-kin käyttämisen suhteen. Jokainen haastattelu äänitettiin digitaalisesti, jonka jälkeen haastattelut litteroitiin kirjoitettuun muotoon sisällönanalyysia varten. Haastattelut kestivät 30–45 minuuttia, ja litteroituna analysoitavaa aineistoa oli 15 sivua käyttäen riviväliä 1,5 ja fonttikokoa 12.

Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä haetaan kokonaisvaltaista ymmärrystä tutkittavasta kohteesta. Laadullista tutkimusta voi tehdä usealla eri tutkimusmenetelmällä, mutta laadullisille tutkimusmenetelmille tyypillistä on mm. tutkittavien kohteiden omat tukinnat ja kokemukset, monimutkaisuuden sietokyky ja sitoutuminen lähelle menevään tarkasteluun. (Juhila 2021a.)

Laadullisen tutkimusmenetelmän valinta oman opinnäytetyöni menetelmäksi oli luonnollinen, koska lähdin hakemaan nimenomaan tietoa tutkittavien omista kokemuksista. Etukäteen osasin odottaa ja olettaa, että tutkittava aihe voi olla monimutkainen ja vaatia siten tutkijalta myös monimutkaisuuden sietokykyä. Tavoitteenani oli myös päästä tarkastelemaan aihetta hyvin läheltä, sillä tarkoitus oli saada tietoa henkilökohtaisista kokemuksista, joiden voikin olettaa olevan sellaisia, jotka voivat vaatia läheisempää tarkastelua.

Haastattelu on tyypillinen tapa tuottaa laadulliseen tutkimukseen tähtäävää aineistoa (Juhila 2021a). Päädyin opinnäytetyön aiheen valinnan jälkeen kolmeen tutkimuskysymykseen, jotka muodostivat haastattelun rungon. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelun muoto, jossa kysymyksiä ei muotoilla etukäteen kovin tarkasti eikä kysymyksiä aina kysytä samassa muodossa eri haastateltavien välillä. Teemahaastattelussa tutkija kysyy vapaasti muotoillen kysymyksiä ennalta päätetyistä teemoista.

Teemahaastattelun vapaamuotoisuus antaa tilaa haastateltavan äänelle. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2021.)

Teemahaastattelu ja sen mukainen kysymysten väljyys olivat myös luontevaa, sillä minulla oli jonkinlainen suhde jokaiseen haastateltavaan jo ennen haastattelua, sillä haastateltavat olivat omia asiakkaitani. Haastattelut saatiin näin ollen suoritettua rennosti jutellen ja tiesin ja tunsin osittain asiakkaiden taustoja, jolloin osasin esittää jatkokysymyksiä ja täydentäviä kysymyksiä tilanteen mukaan valittuja teemoja mukailen. Minulla oli etukäteen haastattelun runko ja teemojen alle asetetut mallikysymykset, mutta haastattelun aikana muokkasin ja muotoilin kysymyksiä tilanteen mukaan.

Haastatteluiden jälkeen nauhoitetut tallenteet litteroitiin. Puheen ja toiminnan purkaminen kirjoitettuun muotoon – litterointi – aloittaa laadullisen aineiston analyysiprosessin. Litteroinnin tarkkuudessa merkitystä on sillä, millaisiin kysymyksiin tutkimuksessa ollaan hakemassa vastausta. (Kallio 2021.) Minun opinnäytetyössäni tutkimuksen kohteena oli asiasisältö, joten en litteroinut puheentakelteluiden ja taukojen kaltaisia asioita.

Laadullisen tutkimuksen sisällönanalyysissä aineistosta haetaan kokonaiskuvaa. Litteroinnin jälkeen aineistoa pelkistetään etsimällä sieltä vain olennainen ottaen huomioon asetetut tutkimuskysymykset sekä teoreettinen viitekehys, josta asetettuja kysymyksiä tullaan tarkastelemaan. (Alasuutari 2011, 39–40.) Opinnäytetyössäni sisällönanalyysin luontevaksi menetelmäksi valikoituikin teemoittelu. Tällä analyysimenetelmällä tarkoitetaan tutkimusongelman kannalta keskeisimpien sisältöjen nostamista esiin. Teemat nousevat aineistosta usein toistuvina asioina, eikä tutkija voi tietää teemoja etukäteen. Tutkimustuloksista raportoitaessa tutkimustulosten käsittelyn yhteyteen yleensä sisällytetään katkelmia aineistosta. (Juhila 2021b.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Haastateltavat olivat 19–26-vuotiaita nuoria aikuisia Vimman avoimen savipajan asiakkaita. Osa haastateltavista oli käynyt savipajalla useita vuosia, osa oli löytänyt tiensä uuden harrastuksen pariin vasta kuluneen vuoden aikana.

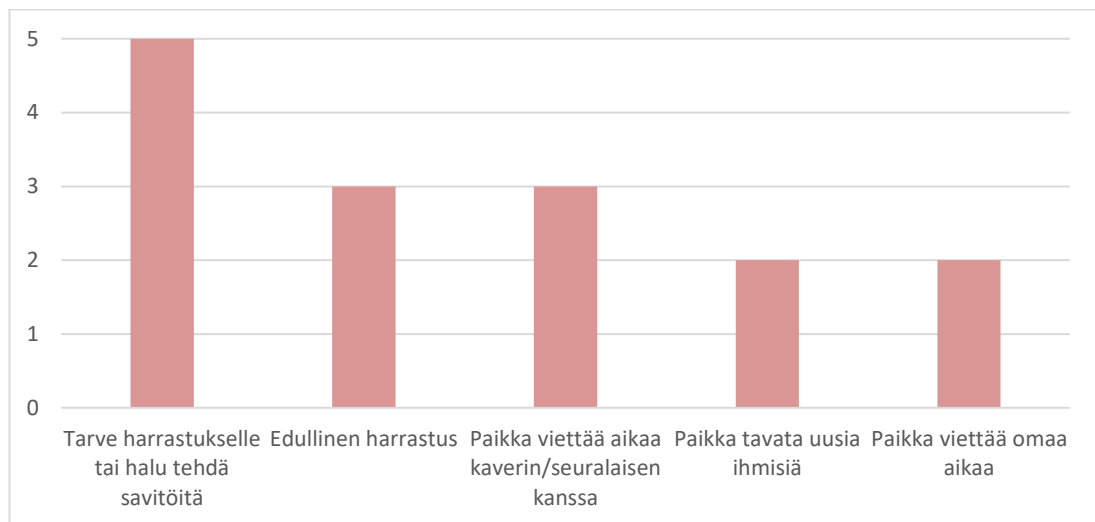
Taustakysymyksinä ennen varsinaisia haastattelun kysymyksiä kartoitin haastateltavien yleistä harrastuneisuutta kysymällä muista harrastuksista. Kaikilla haastateltavilla oli vähintään kaksi muuta harrastusta savitöiden tekemisen lisäksi. Yleisin muu harrastus oli muut kädentaidon harrastukset kuten esimerkiksi ompeleminen, neulominen ja piirtäminen. Kaikki muut kädentaidon harrastukset olivat kuitenkin kotona tehtävää yksin harrastamista ja vain savitöiden harrastaminen oli yhdessä muiden ihmisten kanssa tehtävää kädentaitojen harrastamista. Useimmilla oli myös liikunnallisia harrastuksia sekä yhdellä haastateltavalla myös musiikkiharrastus.

Varsinaiset haastattelun kysymykset oli jaettu kolmen teeman alle. Teemat olivat tutkimuskysymysten mukaan asetettuja. Ensimmäisessä teemassa selviteltiin miten ja miksi asiakas on päätenyt harrastamaan savitöitä Vimman avoimeen savipajaan. Toisen teeman kysymykset käsittelivät savitöiden tekemisen kokemuksia. Kolmannen teeman kysymykset selvittelivät puolestaan koronapandemian vaikutuksia harrastamiseen yleisesti sekä Vimman savipajalla.

5.2 Savitöiden harrastamisen valitseminen

Ensimmäisten kysymysten teemana oli saada selville millaisista syistä haastateltavat ovat valinneet harrastaa savitöiden tekemistä. Apukysymyksinä tämän teeman alla käytävissä kysymyksissä kysyttiin myös mistä on löytänyt tietoa tulla pajalle, ja kenen kanssa on pajalla käynyt.

Syyt päätyä Vimman savipajalle vaihtelivat haastateltavien kesken. Usealla haastateltavalla oli myös useita seikkoja, jotka olivat johtaneet savipajaharrastuksen aloittamiseen. Teemoitettuna perustelut olivat 1) tarve harrastukselle tai halu harrastaa juuri savitöitä, 2) tarve edulliselle harrastukselle, 3) paikka viettää aikaa oman kaverin/seuralaisen kanssa, 3) paikka tavata uusia ihmisiä ja 5) paikka viettää omaa aikaa.

KUVIO 1. Syyt savityöharrastamisen aloittamiselle (n=5)

Kysyttäessä syitä miksi oli ensimmäistä kertaa tullut savipajalle, vastaukset vaihtelivat haastateltavien kesken ja osalla oli useampia perusteluja savipajaharrastuksen aloittamiselle. Osa oli tullut toisen ihmisen aloitteesta (kaveri tai vanhempi), osa oli puolestaan aktiivisesti itse etsinyt tietoa nimenomaan savitöiden harrastusmahdollisuuksista Turussa tai etsinyt vain jotain uutta kokemusta tai uutta paikkaa tavata ihmisiä.

Mun äiti sano et eiks siel Vimmaski ois jotain, ja sit aloin guuglailee ja sit päädyin sinne nettisivuil. (H4)

--- mul oli lukion jälkeen välivuosi, ja kai mä kaipasin vaan jotain tekemistä. Ja sit oli tosi mahtavaa ku löysi tän ja näki uusii ihmisiä. (H5)

Vastauksissa esiin nousi vahvasti myös sosiaalisen median vaikutus sekä savitöiden ja kaikenlaisten muidenkin käsitöiden harrastamisen trendikkyys. Sosiaalisen median alustoista mainittiin Tiktok, Instagram sekä Pinterest, jotka ovat osaltaan innostaneet kiinnostumaan juuri saviharrastamisesta ja saaneet aikaan sen, että asiakas oli erityisesti lähtenyt etsimään itselleen paikkaa harrastaa savitöitä.

--- se [savityöt] on vähän niinkö trendi. Ja sit mä halusin jotain semmosta, jota mä en oo niinkö kokeillu aiemmin. --- ja somessa oli levinnyt ja kaverit oli tehnyt. (H3)

Just josain Tiktokissa kohdennetusti törmäsin joihinki savitöihin, ja sen verran monissa paikoissa, et alko kiinnostaa. (H4)

Useammassa vastauksessa nostettiin esille myös, että uutta harrastusta etsittäessä Vimman savipajan edullisuus oli ollut merkityksellistä. Nuorella ihmisellä ja opiskelijalla ei ole välttämättä mahdollisuuksia maksaa harrastuksistaan, ja usein monet harrastukset voivat kuitenkin olla hintavia.

--- et tää mahdollisuus ku annetaan nuorille et saa tulla tänne tekee hyvin halvalla, niin se on ihan mahtavaa. (H1)

--- rahaa ei kuitenkaan liikaa opiskelijalla oo. (H5)

Yleisin vastaus saada tietoa pajan toiminnasta ja olemassaolosta oli nettisivut. Kaksi haastateltavaa oli tullut paikalle oman kaverin houkuttelemana. Yksi haastateltava oli löytänyt tiedon painetusta esitteestä. Kaksi haastateltavaa kertoi olleensa Taide- ja toimintatalossa ensimmäistä kertaa koululuokan kanssa taidepajoilla ryhmäajalla, ja sitä kautta saanut tietoa millaista toimintaa talossa järjestetään.

Haastateltavat olivat käyneet savipajalla hyvin erilaisin seuruein. Suurin osa oli käynyt pajalla sekä yksin että oman seuralaisensa kanssa. Seuralainen oli saattanut olla kaveri, seurustelukumppani tai oma vanhempi. Vimman savipaja nähtiinkin paikkana, jonne voi tulla yhtä hyvin yksin kuin yhdessä oman seuralaisensa kanssa.

5.3 Kokemukset savitöiden harrastamisesta

Kokemukset savitöiden tekemisestä olivat haastateltavien kesken melko yhteneväisiä. Tulosten mukaan savitöiden tekeminen on:

- 1) itsensä mielekästä toteuttamista
- 2) sosiaalinen kokemus

- 3) rentouttavaa
- 4) tapa kehittää taitojaan sekä kehittyä persoonana
- 5) kokonaisvaltaisen hyvinolon lähde

Kaikki haastateltavat olivat tehneet savitöitä aiemminkin. Kokemusta savitöiden tekemisestä oli karttunut iltapäiväkerhossa, koulussa sekä kuvataidekoulussa. Neljä haastateltavaa viidestä nosti esiin, että savitöiden tekeminen Vimman avoimessa pajassa on ollut kuitenkin positiivisella tavalla uudenlainen kokemus, sillä savityön aihe tai tekniikka ei ole ollut rajattua. Pajalla on saanut toteuttaa omia ideoitaan vapaasti, mikä on osaltaan vahvistanut osallistujan osallisuutta, omaa aktiivista toimijuutta ja luovuutta.

--- et en ollut aiemmin mitään tällaista tehnyt et sais niinkö ite päättää et mitä haluaa tehdä ja saa tehdä sitä mitä haluaa. (H1)

Sit ku tuli Vimmaan, niin oli aika jännää, ku oli rajattomat mahdollisuudet, et saikin tehdä ihan mitä halus. Se oli aika kiva, ku ei ollut aiheita. (H2)

--- mut koulussa se oli niinkö aina se tietty pikkuklöntti ja sit joku tietty juttu ku tehtiin, et ei siinä ollu kauheesti päätäntävaltaa. (H3)

--- kuvataidekoulussa on selkeempii ne ohjeistukset et siel on joku, et tehdään joku lisko tai joku selkee ku tääl [Vimmassa] on rajattomat mahdollisuudet et mitä voi lähtee tekee. Et se on ollut niinku vapaampaa. Ja se on tuntunut hyvältä. (H4)

Ohjaajan rooli nähtiin mahdollisuuksien esittelijänä. Apuja ohjaajalta kaivattiin varsinkin omien ideoiden toteuttamisen tukijana. Ohjaajalta kaivattiin teknisen avun ja neuvojen lisäksi myös kannustusta, erityisesti niinä hetkinä, kun usko omaan tekemiseen oli heikoilla.

--- ja kyl mä harrastukselta toivon et siel on jotain muita ihmisiä, joilta voi kysyy apua, se on tärkeä osa. (H3)

--- dreijaamisen kans alkuun oli aika epätoivoista, niin sit ohjaaja kannusti vaan jatkamaan, ja kyllähän se sit alkoi jossain vaiheessa sujumaankin. (H5)

Toisaalta apuja, ideoita ja kannustusta saatiin myös pajan muilta asiakkailta. Yhdessä tekemistä kuvailtiin innostavaksi ja uusia ideoita synnyttäväksi. Muiden asiakkaiden läsnäolo koettiin inspiraation lähteenä ja muiden ihmisten tekemät savityöt avasivat portteja nähdä mitä kaikkea savesta voi tehdä. Yhteisöllisyyden kokemusta vahvisti myös kannustus ja tuki, mitä asiakkaat olivat saaneet kokea muilta pajalaisilta. Varsinkin dreijaamisen opettelu suhteen vertaisohjausta ja kannustusta oli koettu, mikä on ollut tarpeen, sillä dreijaus koettiin vaikeaksi asiaksi oppia.

Ja on ollu kiva kierrellä et mitä kaikkee kivaa kaikki muut tekee ja kattella et mitä tääl tapahtuu. (H4)

Kavereitten kanssa inspiroidaan toisiamme. (H1)

--- siinä vieressä [dreijojen äärellä] sitten on, toinen tsemppaa, et hyvä tulee. Ja sit yhdessä nauretaan, ku koko homma taas lössähtää. (H5)

--- muut anto tosi paljon vinkkejä siinä ympärillä, ne muut dreijarit. --- Sit oli ne muut ihmiset siinä ympärillä ja ne autto. (H2)

--- itsekriittisyydelle on vähän vähemmän tilaa semmosessa ympäristössä, jossa on muitakin ihmisiä. (H3)

Pajalla on syntynyt myös ainakin jonkinasteisia ystävyys- ja tuttavuussuhteita, mutta vastaukset vaihtelivat paja-asiakkuuden kesken. He, jotka olivat käyneet vasta lyhyemmän aikaa ja vain koronapandemian rajoitusten aikana eivät kuvanneet uusia tuttavuuksia toisin kuin he, jotka olivat käyneet pajalla useampia vuosia. Näin ollen savipaja koettiin näiden pajalaisten osalta myös paikkana tavata ja viettää aikaa samanhenkisten ihmisten kanssa.

On tullut sellasii savipajakaverei. (H2)

On ollu kyl kiva ku on tavannu ja tutustunu samanhenkisiin ihmisiin ja saanut uusii kaverei. (H5)

Savipajan tunnelmaa kuvailtiin hyväksi, kannustavaksi, rennoksi ja yhteisölliseksi. Vaikka muiden ihmisten läsnäoloa toivottiin, niin haastateltavat kuvailivat myös tarvetta saada olla yksin pajan sisällä, vaikkakin muiden ihmisten ympäröimänä.

Savitöihin keskittyminen voi myös viedä savenharrastajan syvään omaan olotilaan, jolloin ympäristö voi hämärtyä. Tämä syvä keskittymisen olotila koettiin päätä tyhjentäväksi ja sitä kautta rentouttavaksi. Olotilaa kutsuttiin mm. ilmauksilla *flow*, *aivot narikkaan* ja *irtautuminen*. Tähän olotilaan pääseminen ei välttämättä onnistu kuitenkaan yksin kotona muiden käsitöiden parissa, vaan olotilaan pääseminen voi vaatia ulkopuolisen tilan sekä ulkopuolisen tuen ja kannustuksen.

On niinku kiva ku voi hiljaa niinku tuhtaa omaa proggista, mut on kuitenkin keskustelukavereita, jos sellaista kaipaa ja on saanut ohjausta niin paljon ku halua. (H4)

Mä oon käynyt pajalla yksin. Ja se on itseasiassa ollut semmosta tärkeätä. --- Se on ollut myös kiva et se on ollut semmonen muista irrallinen kokemus, niinku saa olla itekseen. (H3)

Siinä sit välillä tipahtaa sellaseen omaan henkilökohtaseen kuplaan, sit ku oikein keskittyy siihen saveen. (H5)

--- sun pitää miettiä vaan sitä mitä sä tällä hetkellä teet. Se on niinku ihan mun lemppari juttu. (H1)

--- kotona joskus harrastaa jotain käsitöitä, mutta just se, et ei se oo niinkö sama. --- Kotona on tosi vaikee päästää irti niistä ajatuksista, koulusta ja töistä ja kotitöistä --- (H3)

Savityöt koettiin teknisenä asiana, joka vaatii paljon osaamista ja harjoittelua. Esille nousi myös oppiminen ja harjoittelu itsensä kehittämisen kautta sekä itsetuntemuksen kehittyminen.

Savityöt ovat vaatineet harrastajiltaan kärsivällisyyttä ja epäonnistumisen sietoa, sillä saviesineen valmistus on pitkä ja monimutkainen prosessi. Savitöiden tekeminen on ollut myös tapa opetella keskittymistä, kärsivällisyyttä ja mielenjouston taitoja sekä kontrollista luopumista. Savitöitä tekemällä on voinut oppia asioita myös itsestään ja oma käsitys omista vahvuuksista on vahvistunut. Haastateltavat kuvasivat myös ahkeruutta ja sinnikkyyttä, jos epäonnistunut työ on vaatinut uusia yrityksiä onnistuakseen.

Pitää olla kärsivällinen. Ja sit mä oon oppinut et mä oon ite kans aika pitkäjänteinen, et jaksaa tehdä ihan sellasta ihan pikkutarkkaakin juttuu. (H2)

--- semmosta nauttimista siitä et kaikki ei voi olla täysin kontrollissa, savityöt ehkä opettaa ja rauhoittaa siihen. (H3)

Jos sä epäonnistut niin okei, sit sä jatkat ja muutat sun suunnitelmaa kesken. Se on se hienous käsitöissä, et se ei oo aina niin mustavalkoista. (H1)

En oo ottanut sit noita epäonnistuneita töitä liian vakavasti. Ja sit ku tietää et tänne voi tulla uudestaan tekemään. (H4)

Silloin joskus, ku oon ensimmäisii kertoi ollut, niin mulla ei riittänyt yhtään kärsivällisyyttä viimeistelyyn, ja nyt sit --- niin sit tulee just sellaista keskittymistä ja jotenkin kykyä olla just siinä hetkessä ja panostaa yhteen pikku juttuun. (H4)

KUVA 2. Savityöt koettiin teknisesti haastavaksi harrastukseksi. Erityisesti dreijauksen harjoittelu on vaatinut paljon sinnikkyyttä.

Savitöiden haasteellisuuden vastapainona haastateltavat kuvasivat kuitenkin onnistumisen tuntemuksiaan ja nautintoa tekemisen aikana. Lähes kaikki haastateltavat käyttivät sanaa *kokonaisvaltainen* kuvatessaan hyvää olotilaansa tekemisen aikana. Esi-

neen valmistuttua ja onnistuttua tunnettiin iloa, riemua ja ylpeyttä omista saavutuksistaan. Moni oli myös jakanut iloa ja riemua eteenpäin antamalla tekemiään töitä lahjaksi läheisilleen tai julkaissut kuvia töistään sosiaalisessa mediassa.

Sellainen nautinollinen tunne, se on ehkä semmonen kokonaisvaltainen, luomisen tunne ja vapaus. (H2)

--- hyvänolon hormoonit niinku. Tulee niinku joku konaisvaltainen hyvänolon tunne. (H4)

Oon ylpeenä esitellyt mun tuotoksii --- ja tulee semmonen et hei, kato, kyl mä osaan. Ja sit halua näyttää sen. (H4)

--- että mä niinkö loin ton, tyytyväinen filis. (H1)

Savitöiden tekemisessä esille nousi myös saven koskettamiseen ja tuntoaistiin perustuva mielihyvä. Saven koskettaminen oli yhteyksissä myös positiiviseen jännitykseen siitä, mitä savesta muotoutuu. Jännitys saven mahdollisuuksista nousi monessa kohtaa esiin, ja se mainittiin usein syynä, miksi savityöt koettiin miellyttäväiksi. Muotoaan muuttava savipala nähtiin jopa mystisenä kätkeytyä potentiaalia sisältävänä kappa-leena, jonka muuttumista uuteen muotoon odotettiin miellyttäväksi koetun jännityksen vallassa. Savitöiden tekemiseen liitettiin myös korkeita tunnetason kokemuksia luontosuhteen vahvistajana sekä rituaalinomaisia tunteuksia.

--- pääsee sellaseen flow'hun, ku vaan silittää ja silittää sen saven kanssa. (H5)

Sitä sellaista tuntokokemusta saa hyvin harvoista jutuista. Se on niinku kiva siinä alo-tuksessa. Tulee fyysinen kokemus siitä, että se on niinkö käsissä. (H3)

Miellän saven luonnon materiaaliks, ja se tuo sellast hyvää luontoyhteyttä tietyllä ta-valla ja se et saa tehdä paljailla käsillä. (H4)

Mun mielestä saventekemisessä on tosi paljon jotain rituaalin tuntua. (H3)

--- möykystä voi tulla jotain nättiä. Se kun siin alussa ei vois uskaa et semmosesta mö-tistä voi tulla mitään. (H2)

KUVA 3. Haastateltavat kuvasivat positiivista jännitystä siitä, että millaiseen uuteen muotoon muodoton savimöykky heidän käsissään muuttuu.

5.4 Koronapandemian vaikutukset harrastamiseen

Osa haastateltavista oli alkanut käydä Vimman savipajalla vasta koronapandemian aikana. Heidän kohdallaan koronapandemiaan liittyvät kysymykset muokattiin koskemaan harrastamisen mahdollisuuksia yleisesti koronapandemian aikana. Ne, jotka olivat käyneet pajalla myös ennen pandemiaa, vastasivat kysymyksiin yleisesti sekä Vimman savipajan kokemuksia vertaillen ennen rajoituksia sekä niiden aikana.

Tulosten mukaan koronapandemian aikana:

- harrastaminen on ollut oleellisesti rajoittunutta
- harrastaminen on ollut yksinäistä
- kaipuu ihmisten kanssa harrastamiseen on ollut suurta
- korvaavat ajanviettotavat eivät ole onnistuneet korvaamaan aiempaa harrastamista

Kaikki haastateltavat olivat kokeneet koronapandemian vaikuttaneen heidän harrastuksiinsa rajoittavasti. Rajoituksia oli ollut Vimman harrastuksissa, mutta myös kaikissa muissakin harrastuksissa. Vimma sulkeutui kokonaan Suomen hallituksen julistettua poikkeusolot maaliskuussa 2020. Kesäkuussa 2020 toimintoja avattiin hieman, mutta rajoitetusti. Marraskuussa 2020 pandemia jälleen voimistui, ja savipajalla astui voimaan AVI:n määräysten mukaisesti 20 vuoden yläikäraja harrastustoimintaan osallistumisessa. Tämä ikäraja oli voimassa aina kesään 2021 asti. Tämän seurauksesta suuri osa Vimman savipajan asiakkaista jäi palvelun ulkopuolelle.

Jos koronaa ei ois ollut, niin oisin käynyt täällä varmaan joka viikko! Ja välillä on ollut semmonen olo, et on harmittanut oikein kunnolla ---. (H2, yli 20-vuotias haastateltava)

Jokainen haastateltava oli keksinyt korvaavia harrastuksia rajoitusten rajaamien harrastusten tilalle enemmän tai vähemmän, mutta kaikki kokivat, että kokemukset olivat jääneet puutteellisiksi verrattuna ohjattuun muiden ihmisten kanssa tapahtuvaan harrastamiseen. Useampi haastateltava oli tehnyt kotona itsenäisesti enemmän käsitöitä, mutta koska savitöitä ei voi kotona tehdä erikoisvarustelun puutteen vuoksi, niin savitöiden tekeminen oli jäänyt kokonaan pois rajoitusten aikana. Vimman savipajalta haastateltavat olivat koronarajoitusten aikana kaivanneet yhteisöllisyyttä, ihmispaljoutta ja sitä, että saisi olla muiden ihmisten ympäröimä. Koronapandemian aikana savipajalla ei ole ollut paljoa asiakkaita rajoituksista johtuen, ja oman ikäisten seura oli kaivattu tilanteessa, jossa elämä rajoituksista johtuen tapahtui suurimmaksi osaksi omassa kotona.

Kotona joskus harrastaa jotain käsitöitä, mutta just se, et ei se oo niinkö sama. (H3)

Oon mä niinkö enemmän tehny kotona noita käsitöitä, mut ei ne oikein korvaa noita savitöitä, ku ne on niin oma juttu ja sit se et se yhteisöllisyys puuttuu. (H2)

-- sitä yhteisöllisyyttä, se on ollut kaikist parasta. Se et monenlaisii ihmisii ja kaikki tekee niinkö sitä omaa juttuu, omal tavalla. (H5)

--- kaipaa sitä et ollaan niinkö tiiviisti ihmisten kaa – tuntemattomien ihmisten kaa! (H4)

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytetyön tulosten yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä lähdettiin etsimään niitä kokemuksia, jotka savitöiden harrastamisessa tukee ihmisen hyvinvointia. Tutkimuksen kohteena oli nuoret aikuiset, jotka harrastavat savitöiden tekemistä Taide- ja toimintatalo Vimman avoimessa savipajassa. Teoreettisena viitekehyksenä käytettiin nuorisotyön sekä kulttuurin hyvinvointivaikutusten teorioita.

Usein kuulee sanottavan, että savi on terapeutin materiaali. Se liittyyneen saven muovautuvuuteen, sen koskemisen synnyttämiin tuntemuksiin, työstämisen aikaiseen liikkeeseen ja saven luonnollisuuteen ja alkukantaisuuteen materiaalina. Savi kun on materiaali, joka on kulkenut ihmisen mukana kautta ihmisen historian.

Tutkimuksen tulokset vahvistavat tämän yleisen toteaman saven terapeutisesta luonteesta. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan lähdetty pohtimaan *miksi* savityöt ovat terapeutisia – tai hyvinvointia luovia – vaan tutkimuksen tavoitteena oli saada selville, millaisia hyvinvointia tukevia vaikutuksia savitöiden harrastamisella on. Tulosten mukaan Vimman avoimen savipajan asiakkaiden tärkeimmät kokemukset savitöiden harrastamisesta olivat:

- 1) Savityöt ovat itsensä mielekästä toteuttamista
- 2) Savitöiden harrastaminen on sosiaalinen kokemus
- 3) Savityöt rentouttavat
- 4) Savitöiden avulla voi kehittää taitojaan sekä kehittyä persoonana
- 5) Savitöiden tekeminen on kokonaisvaltaisen hyvinolon lähde

Opinnäytetyön tulosten mukaan haastateltavilla oli kokemuksia, joiden mukaan savitöiden harrastaminen Vimman avoimessa savipajassa on ollut osallistavaa, ja he ovat päässeet toteuttamaan itseään vapaasti omien ideoidensa pohjalta. Hyvinvointiteorioiden mukaan itsensä toteuttaminen ja mielekäs tekeminen ovat keskeisessä osassa yksilön kokemalle hyvinvoinnille (mm. Waterman ym. 2010; Pöllänen & Weissmann-

Hanski 2020). Taideharrastus on yksi esimerkki tavasta toteuttaa itseään ja tehdä konkreettisesti itselleen mielisiä asioita.

Opinnäytetyön tuloksista ehkä merkityksellisin tutkimustulos onkin nimenomaan lähes kaikkien haastateltavien vastauksista noussut kokemus siitä, miten Vimman savipaja on vapaa tila toteuttaa omia ideoitaan. Neljällä haastatellulla viidestä oli kokemuksia aiemmista paikoista tehdä savitöitä, mutta Vimman tarjoama vapaa työskentelymahdollisuus työstää puhtaasti omia ideoitaan nousi merkitykselliseksi. Yksi haastateltu käytti koulussa tehdyistä savityökokemuksista jopa ilmaisua ”*siinä ei ollut päätäntävaltaa*”. Hyvinvointinäkökulmasta yksilön päätäntävalta päättää itseään koskevista asioista on ehdoton. Myös nuorisotyöllisestä näkökulmasta vapaan tilan tarjoaminen itsensä toteuttamiselle on perustavanlaatuista. Nuorisotyön tulee olla nuorista ja heidän omista tarpeistaan lähtevää (mm. Mäenpää 2015, 89). Myös nuorisolaki (1285/2016, 3§) edellyttää nuorisotyön olevan osallistavaa. Toisaalta Vimma toteuttaa myös nuorisolain mukaista tehtävää tukea nuorten harrastamista tarjoamalla harrastuspaikan.

Opinnäytetyön tuloksista selviää myös, että savitöiden harrastaminen on sosiaalinen kokemus ja harrastamisen aikaisella vuorovaikutuksella on merkitystä. Koronapandemian aikaisissa harrastuksissa kaivattiin nimenomaan sitä, että olisi saanut harrastaa yhdessä muiden kanssa enemmän. Haastateltavat kuvasivat Vimman savipajaa myös yhteisölliseksi tilaksi. Hyvinvointiteorioiden näkökulmasta sosiaalinen osallisuus on hyvin keskeinen osa-alue yksilön koetussa hyvinvoinnissa (mm. Vaarama, Mukkila & Hannikainen-Ingman 2014, 23; Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2021). Nuorisotyöllisestä näkökulmasta sosiaalinen aspekti harrastustoiminnassa on myös merkityksellistä, sillä nuorisolakikin (1285/2016, 2§) velvoittaa yhteisöllisyyden tukemiseen. Ylipäätään nuorisotyöstä puhuttaessa usein korostetaan nuorisotyön kaveruutta tukevaa tehtävää. Nuorisotilat ovat paikkoja viettää aikaa kavereiden kanssa, mutta myös paikkoja tavata uusia ihmisiä.

Keskeinen tutkimustulos oli myös, että savitöiden tekeminen koettiin rentouttavaksi. Monet kuvasivat savitöiden aikaisia kokemuksia sanalla *flow*, jolla haastateltavat tarkoittivat syvää rentoutumisen tilaa, jossa ajan käsitys hämärtyy ja vahva keskittymisen tila vie rentouden tunteeseen. Pöllänen & Weissmann-Hanski (2020) ovat todenneet

käsitöiden tekemisen rentouttavan, ja tämä rentoutuminen on yksi syy, miksi käsitöiden tekeminen on yhteydessä eudaimoniseen hyvinvointiin. Toisaalta nuorisotyöllisestä näkökulmasta voidaan pohtia nuorisotyötä tuottavien organisaatioiden tarpeesta järjestää rentouttavia toimintoja. Nuorten aivot ovat erityisen herkkiä pysyvästi vaurioitumaan pitkäkestoisesta stressistä (Hermanson & Sajaniemi 2018, 843–849). Vimman savipajalla merkittävä osa asiakkaista muodostuu korkeakouluopiskelijoista. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveyskyselyn mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kokee runsasta stressiä ja kärsii uupumuksesta (Kunttu, Pesonen & Saari 2017).

Haastateltavat kuvasivat tuloksissa paljon erilaisia asioita, joita savitöiden tekeminen on opettanut. Iso osa näistä asioista liittyi savitöiden tekniseen toteuttamiseen. Mutta haastateltavat kuvasivat myös abstraktin tason oppimista. Savitöiden tekemisen tekniikka vaatii kykyä suunnitella ja seurata ohjeita. Samalla kuvattiin erityisesti sitä, miten kärsivällisyys on kasvanut savitöiden tekemisen myötä, sillä saven työstäminen on pitkä prosessi, joka vaatii aikaa ja useita työvaiheita. Pöllänen & Weissmann-Hanski (2020) ovat myös todenneet, että käsitöiden tekemisessä on oppimisen taso. Nuorisotyöllisestä näkökulmasta keskeiseksi tekijäksi nousee nuorisotyön personalisointifunktio (Nieminen 2008, 23). Turun kaupungin nuorisopalvelut onkin määrittänyt omaksi perustehtäväkseen nuoren kasvun tukemisen parhaaksi mahdolliseksi minäkseen. Tämä kasvu tapahtuu reflektoimalla omia taitojaan ja kykyjään ja harjoittelemalla niitä. Opinnäytetyön tulosten mukaan haastatelluilla oli kokemuksia itsensä kehittämistä savitöitä harrastaessaan sekä myös kokemuksia siitä, että savitöiden tekemisen kautta on päässyt pohtimaan minuuttaan.

Viimeisenä opinnäytetyön teemana tuloksista nousi savitöiden harrastamisen kokeminen *kokonaisvaltaisena* hyvänä olona. Pöllänen & Weissmann-Hanski (2020) ovat todenneet käsitöiden olevan eudaimonisen hyvinvoinnin lähde. Heidän tutkimuskohhteensa oli aikuisväestö, mutta tämän opinnäytetyön tulosten mukaan myös nuorilla savitöiden harrastajilla oli hyvin paljon samankaltaisia ja yhteneväisiä kokemuksia. Turun kaupungin nuorisopalveluiden ensimmäiseksi perustehtäväksi on kirjattu voimaannuttavien kohtaamisen tilojen tarjoaminen nuorille. Kokonaisvaltaiset hyvän olon ja hyvinvoinnin kokemukset kertovat, että Vimman savipajan asiakkailla on kokemuksia siitä, että savipaja on toiminut voimaannuttavana kohtaamisen tilana.

Lisäksi huomionarvioisena tuloksena vastauksista nousi, että nuorten aikuisten kohdalla harrastamisen edullisuus on merkittävä asia.

6.2 Opinnäytetyön validiteetti, reliabiliteetti ja eettisyys

Tutkimuksen validiteetilla tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin tutkimuksessa valittu tutkimusmenetelmä on onnistunut mittaamaan juuri sitä, mitä olikin tarkoitus mitata. Validiteetti on hyvä, silloin kun tutkimukseen on onnistuttu valitsemaan oikea kohderyhmä ja asetetut kysymykset ovat olleet onnistuneita. Reliabiliteetilla puolestaan tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuuden arvioimista: kuinka luotettavasti ja toistettavasti tutkimuksen tulokset on saavutettu. (Hiltunen 2009.)

Tämän opinnäytetyön suurin haaste oli sen toteuttaminen koronapandemian aikana. Pandemian hillitsemiseen tähtäävät rajoitustoimenpiteet piti Vimman savipajan ajoittain kokonaan suljettuna ja ajoittain ikärajoja rajattiin siten, että varsinainen normaaliolojen vakiintunut kävijäkunta, nuoret aikuiset, oli rajattu palveluiden ulkopuolelle. Validiteetin kannalta haasteelliseksi nousi löytää ja saada kontakti oikeisiin tutkimuskohteisiin. Ensisijaisesti olisin halunnut tutkia sellaisten pajan asiakkaiden kokemuksia, jotka ovat käyneet pajalla jo pidemmän aikaan, ja siten ehkä saaneet vahvemman ja pidempiaikaisen kokemuksen savitöiden harrastamisesta. Lykkäsin haastatteluiden tekemistä vuodella, sillä odotin, että pajatoiminta saataisiin käyntiin koronarajoitusten jälkeen. Keväällä 2021 en enää voinut odottaa olosuhteiden normalisoitumista. Lopulta haastattelut toteutettiin poikkeusolosuhteissa, joissa pajan yläikäraja oli 20-vuotta. Vimman savipajalla ei ole asiakasrekisteriä käytössä, joka kautta olisin voinut kontaktoida yli 20-vuotiaita asiakkaita. Lopulta päädyin tekemään Instagram-julkaisun, jonka kautta tutkimukseen saatiin mukaan kolme yli 20-vuotiasta. Kaksi haastateltavaa oli alle 20-vuotiaita, ja heidät sain mukaan kysymällä heiltä suoraan pajalta. Lopputuloksena uskon, että sain melko hyvän otannan aikaiseksi, tosin haastatelluista kolme ei ollut käynyt pajalla ennen koronapandemiaa ja vain kaksi haastatelluista oli sellaisia, joilla oli useamman vuoden kokemus savitöiden harrastamisesta Vimmassa.

Reliabiliteetin kannalta jouduin miettimään omaa rooliani haastattelijana. Tutkimuskohteena oli minun omat asiakkaani, joihin kaikkiin minulla oli jo ennen haastattelua jonkinlainen suhde olemassa. Uskaltaako haastateltava antaa totuudenmukaisia kokemuksia ilmi, kun haastattelijana on henkilö, joka on ollut mukana tutkittavan kokemuksen synnyssä? Haastattelukysymyksissä kysyttiin myös miten haastateltavat ovat kokeneet muiden ihmisten läsnäolon pajalla. Tämä käsittää sekä muut pajalaiset että paikalla olevat ohjaajat, joista minä olen yksi. Uskon kuitenkin, että haastattelut toteutettiin luottamuksellisessa ja hyvässä hengessä, aivan kuten kaikki muukin toiminta pajalla tapahtuu. Haastattelutilanteet olivat myös tilaisuus päästä näkemään asiakkaita, joita ei korona-aikana ollut muutoin juurikaan rajoitussyistä nähnyt, ja tilaisuus käytettiin hyväksi käymällä samalla ajankohtaiset kuulumiset läpi ennen haastattelun tekemistä.

Tämän opinnäytetyön otanta oli viisi asiakasta sekä heidän kokemuksensa. Luotettavuutta nostaisi, jos haastateltavia olisi ollut muutama enemmän. Alkuperäinen ajatuseni oli myös tehdä ennen teemahaastatteluita koko avoimen savipajan asiakaskunnalle suunnattu paperinen kyselylomake, jonka kautta saatuja tietoja olisi voitu vahvistaa ja syventää teemahaastattelun tuloksilla. Mutta koska koronapandemia takia pajan toiminta on ollut pandemia alusta (3/2020) lähtien monin eri tavoin rajoittunutta, niin tämä kyselylomakeosuus jäi toteuttamatta siitä syystä, että asiakkailla ei ole ollut mahdollisuutta tulla pajalle.

Suuremman tutkimusjoukon avulla olisi mahdollisesti saatu näkyväksi myös Vimman savipajan merkitys erityisryhmien kannalta, sillä he muodostavat myös merkityksellisen osan savipajan asiakaskunnasta. Laajempi otanta olisi voinut tuoda näkyväksi savipajan asiakaskunnan moninaisuuden myös sukupuolten kannalta. Opinnäytetyön haastateltavat olivat nyt pelkästään naisia.

Tämän opinnäytetyön tekemisessä on huomioitu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeet koskien ihmiseen kohdistuvaa tutkimusta (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoof 2019). Neuvottelukunnan mukaan ihmistä koskevaa tutkimusta tehdessä täytyy kunnioittaa tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden ihmisarvoa ja oikeuksia. Keskeinen periaate on myös, että tutkimuksen kohteena oleva henkilö osallistuu tutkimukseen vapaasta tahdosta.

Tämän opinnäytetyön haastateltavat värvättiin kysymällä suoraan suullisesti asiakailta halukkuutta osallistua, mutta myös somejulkaisun kautta. Somejulkaisuun omaaloitteisesti vastaaminen varsinkin korosti vapaaehtoisuutta. Haastateltaville kerrottiin myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden mukaisesti tutkimuksen pääpiirteet ennen haastattelua, ja jokainen haastateltava allekirjoitti suostumuspaperin ennen haastattelun aloittamista. Jokaiselle kerrottiin myös ennen haastattelun aloittamista, että tutkimukseen osallistumisen saa lopettaa koska tahansa ilman erillistä perustelua.

6.3 Kehittämisen- ja jatkotutkimusehdotuksia

Tämän opinnäytetyön tilaajaorganisaatio, Turun kaupungin nuorisopalvelut, voi käyttää tutkimustuloksia hyödykseen Taide- ja toimintatalo Vimman toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Erityisen tärkeänä ja huomionarvoisena havaintona voidaan pitää opinnäytetyön tuloksista ilmenevää nuorten aikuisten kokemusta siitä, että avoin savipajatoiminta on itsensä toteuttamisen vapaa tila, jossa toiminta on aina nuoresta itsestään lähtevää. Ohjaajan rooli on auttaa ja tukea nuorta toteuttamaan omat ideansa.

Tästä opinnäytetyöstä jäi koronapandemian aiheuttamien olosuhteiden pakosta puuttumaan Vimman savipajan asiakaskunnan kartoittaminen koko pajan asiakkaille suunnatulla kyselytutkimuksella. Jatkossa pitäisin merkityksellisenä saada tästä tarkempaa selvitystä, jotta tulisi näkyväksi millainen ihmisten moninaisuus pajalla on. Yhtenä tutkimuskohteena pitäisin tärkeänä selvittää millainen osa Vimman nuorista aikuisista viettää esimerkiksi välivuottaan. Oma henkilökohtainen vaikutelmani on, että välivuotta pitävät nuoret aikuiset ovat melko isossa roolissa pajan nuorista aikuisasiakkaista.

Rajasin opinnäytetyön kohderyhmäksi 18–28-vuotiaat nuoret aikuiset, koska pidän tärkeänä heidän harrastusmahdollisuuksiensa huomioimisen. Jatkotutkimusehdotuksina pitäisin tarpeellisenä selvittää, millaisia päihteettömiä vapaa-ajanviettomahdollisuuksia tällä ikäryhmällä on Turun kaupungin alueella sekä miten tämä ikäryhmä ylipäätään viettää vapaa-aikaansa Turun alueella.

6.4 Oma ammatillinen kasvu

Olen työskennellyt Vimman savipajalla ohjaajana usean vuoden ajan, ja savesta iloa ja hyvää oloa saavat ihmiset ovat osa minun arkeani, ja saven hyvää tekevää vaikutus on minulle itsestäänselvyys. Niinhän se helposti tapahtuu jokapäiväisissä arkisissa asioissa, asioista tulee itsestään selvyiksi. Tämän takia on tärkeää toisinaan pysähtyä ja sanoittaa se mitä näemme ympärillämme. Koen että tämän opinnäytetyön kautta olen päässyt tekemään näkyväksi sen, mitä vuosien varrella olen joka viikko päässyt pajalla näkemään. Ihmiset viihtyvät saven kanssa ja he huokaavat tyytyväisyyttään pajasta poistuessaan. Olen kokenut olevani etuoikeutettu päästessäni ohjaajana eturiviin katsomaan niitä ilmiöitä, mitä ihmiset ovat kokeneet pyörittäessään savipaloja käsissään, sormet savivellistä ryppyntyneinä ja kuivia pieniä saven paloja ohimohiussuortuistaan roikkuen.

Olen kokenut tämän opinnäytetyön aiheen tärkeänä myös siinä mielessä, että se tekee näkyväksi kulttuurisessa nuorisotyössä tehtävien menetelmien ainutkertaisuuden ja erityisyyden. Leena Ruotsalainen (2008, 168) kirjoittaa kulttuurisen nuorisotyön olevan *kamppailulaji*. Sillä hän tarkoittaa sitä kamppailutyötä, jota kaikkien kulttuurisen nuorisotyön tekijöiden on täytynyt tehdä, että kulttuuriset menetelmät ovat alkaneet saavuttaa niille kuuluvaa asemaa yhtenä tavoitteellisena ja vakavasti otettavana nuorisotyön muotona. Taidetyöskentely helposti kategorisoidaan askartelun ja puuhastelun alle, jolloin mukana on vähättelevä – jopa halveksiva – kalskahdus. Kulttuurisen nuorisotyön nuoresta asemasta kertoo myös aiheesta tehtyjen opinnäytetöiden suhteellinen vähäisyys.

Vuoden 2020 Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen pohjalta Valtion nuorisoneuvosto antoi politiikkasuosituksen, jonka yhdeksi kohdaksi on kirjattu, että kulttuurin merkitys hyvinvoinnin edistäjänä on tunnustettava. Poliitiikkasuositus vielä korostaa *monipuolisen* kulttuuriharrastamisen tärkeyttä, sillä tutkimustulosten mukaan monipuolisesti kulttuuria harrastavat nuoret voivat vielä paremmin kuin yksipuolisemmin kulttuuria harrastavat. (Valtion nuorisoneuvosto 2020.)

Taide- ja toimintatalo Vimman savipaja toteuttaa tätä suositusta monipuolistamalla ja rikastamalla kaupungin kulttuuriharrastusmahdollisuuksia ainutlaatuisella tavalla. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana olen todellakin pysähtynyt myös henkilökohtaisella tasolla pohtimaan, kuinka ainutlaatuisessa asemassa olen saanut olla mahdollistamassa kaikkia niitä ilmiöitä mitä savipalan takana tapahtuu.

Henkilökohtaisella tasolla olen myös itse kokenut saven hoivaavan ja ravitsevan puolen, ja sitä omaa kokemusta on ollut myös ohjaajana helppo jakaa eteenpäin.

7 LOPPUSANAT

Savi on monitasoinen materiaali. Se on samanaikaisesti äärimmäisen yksinkertainen materiaali, mutta myös loputtomia teknisiä haasteita luova äärettömien mahdollisuuksien mahdollistaja. Moni lapsi saa alkukosketuksen saveen mökkirannasta löytyneestä savesta tai kotipihan ojasta. Tuloksena saattaa syntyä vapaata muotoilua: rivi iloisia aurinkoon kuivumaan jääviä savimöykkyjä. Tällöin savi on osa lapsen leikkiä.

Teini-ikään mennessä saven kanssa työskentelyssä näkyy se mikä näkyy monissa muissakin taito- ja taideaineissa. Pikkulapsen luonnollinen avoin ja utelias suhtautuminen uusiin materiaaleihin muuttuu harkitsevaksi ja osa ei enää halua edes kokeilla. Osalla saattaa olla jo takanaan negatiivisia kokemuksia, ja ajattelun on ehkä vallannut käsitys, että minä en osaa.

Työssäni taidepajaohjaajana olen ohjannut sekä vapaa-ajan ryhmiä sekä ryhmiä, jotka tulevat pajalleni koulun tai muun organisaation kautta. Kun nuorisopalveluissa lähde-tään ohjaamaan taito- ja taidesisältöä, niin ehdoton lähtökohta on, että jokainen osaa ja savi käytettävänä materiaalina on myös väline työkennellä muiden tavoitteiden kanssa. Pajassa ei ole oikeita tai väärinä tapoja tehdä, vaan on vain erilaisia tapoja olla tai tehdä. Toiminnan lopputulos, tehty savityö, ei pohjaudu arvosteluun tai arviointiin. Tämä on keskeinen asia, joka erottaa nuorisopalveluiden järjestämän taidetoiminnan monesta muusta taidetoimintaa järjestävästä tahosta.

Opinnäytetyössäni selvitin Vimman savipajan avoimen savipajan asiakkaiden kokemuksia savityöskentelystä haastatteleamalla viisi nuorta aikuista. Yhdeksi haastatteluiden tulokseksi nousi, että Vimmassa kokemus savitöiden tekemisestä oli erilainen aiempiin savityökokemuksiin verrattaessa, koska Vimmassa oli vapaat mahdollisuudet tehdä mitä halusi ja miten halusi. Kaikilla haastatelluilla asiakkailla oli sekä hyviä että huonoja kokemuksia savitöiden onnistumisesta. Huonoista lopputuloksista ei välttämättä välitetty, sillä *aina voi tehdä uudestaan*. Savi onkin muovailuvaiheessa plasti- suutensa ansiosta mukautuva. Jos se ei heti taivu haluttuun muotoon, voi yrittää uudelleen ja uudelleen. Jos savi kuivahtaa, ei sekään ole ongelma, sillä sitä voi aina kos- tuttaa lisää ja siten palauttaa sen muovattavuuden. Lopputuloksena on tällöin syntynyt suuri yritysten ja erheiden summa, joka on vahvistanut yksilön sinnikkyyttä, periksi- antamattomuutta ja sisua.

Vaikka tavoitteellinen lähtökohta pajassa on, että kaikki tavat ovat oikeita tapoja, niin lopulta savi voi olla materiaalina kuitenkin myös hyvin julma, oikukas ja itsepäinen. Tällöin helposti asiakas joutuu tilanteeseen, jossa edessä on ongelmanratkaisua ja tar- vetta mielen joustolle. Suunnitelmia muutetaan ja ehkä omia tavoitteitakin siinä si- vussa lopputuloksen suhteen. Toisinaan edessä voi kuitenkin olla myös pettymyksen sietämistä, jos uunista ulos putkahtaakin ruukun sijasta kasa sirpaleita.

Savi on siis käyttökelpoinen materiaali monenlaiseen abstraktin tason oppimiseen, missä erilaisten tunteiden opettelu on yksi osa. Opinnäytetyöni haastatteluissa esiin nousi myös mahdollisuudet itsensä kehittämisessä sekä itseensä tutustumisessa. Nuor- isotyöllisestä näkökulmasta katsottuna nuoren identiteetin vahvistaminen on keskei- nen tavoite. Haastatellut asiakkaat kuvasivat omia luonteen piirteitään saveen kautta. Haastatteluista nousi esiin myös, miten savitöitä harrastamalla on voinut kehittää kes- kittymiskykyään ja kärsivällisyyttään. Näin ollen savi oli toiminut välineenä myös it- setuntemuksessa.

Ohjaajana olen päässyt havainnoimaan ihmisten erilaisuutta siinä, miten he suhtautu- vat saveen. Suhtautumiseen vaikuttaa ikä, mutta hyvin vahvasti myös oma persoonal- lisuus. Joku saattaa tarvita kannustusta siinä, että nyt käsillä on tilanne, missä on lu-

vallista sotkea, sotata ja liata. Savi on tahmeaa, kosteaa ja nappaa käsiin kiinni. Kuvuessaan savi kutistuu ja iho alkaa kiristää. Joillain tämä voi herättää epämiellyttäviä tunteita ja tarvetta päästä pesemään käsiään. Hiljalleen saventyöstämisen riemu voi kuitenkin napata vallan, ja kiristävän ihon aiheuttama epämukavuus unohtuu suuremman ja miellyttävänä koetun tunteen alle.

Oma havaintoni vuosien varrella on vahvasti se, että savitöitä voi tehdä ja toteuttaa erilaisten luonteenpiirteiden kautta, ja lopputulokset peilaavat kauniisti tekijänsä luonnetta. Joku viilaa, silittää ja hinkkaa työnsä millin kymmenyksen tarkasti. Toisella on suuremmat liikkeet ja vauhdikkaampi lähestymiskulma. Ohjaajana haasteeksi voi joskus nousta, kun vauhdikas haluaisi millin tarkkaa lopputulosta tai toisin päin. Lähdetäänkö opettelemaan uutta tasoa omaan persoonaansa vai vahvistetaanko ja opitaan hyväksymään ja rakastamaan sitä persoona, joka meissä jo asustaa?

LÄHTEET

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.

Anttila, A., Haapanen, S., Myyrä, R., Mönttinen, P. & Parviainen, S. 2012. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen kulttuurisessa nuorisotyössä. Helsingin kaupungin nuori-soiasiainkeskus.

Berg, P. & Myllyniemi, S. 2013. Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusseura. Nuorisoasiain neuvottelukunnan julkaisuja 49. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 140.

Bruscia, K. 1998. Defining music therapy. Barcelona: Gilsum.

Case, C. & Dalley, T. 1993. The Handbook of Art Therapy. London & New York: Routledge.

De Silva, M.J., McKenzie, K., Harpham, T. & Huttly, S.R. Social Capital and Mental Illness: A Systematic Review. *Journal of Epidemiol Community Health*. 2005 Aug;59(8), 619–627.

Hermanson, E. & Sajaniemi, N. 2018. Nuoruuden kehitys – Mitä tapahtuu pinnan alla? *Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim* 2018;134(8):843–849.

Hiltunen, L. Validiteetti ja reliabiliteetti. Luentodiat. 18.2.2009. Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf Viitattu 13.7.2021.

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2021. Haastattelut. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> Viitattu 10.7.2021.

Hyypä, M. & Liikanen, A. 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita.

Hyypä, M. T. 2007. Elinvoimaa kulttuurista. Julkaisussa Taide keskellä elämää. Bardy, M., Haapalainen, R., Isotalo, M. & Korhonen, P. (toim.). *Nykytaiteen museo Kiasman julkaisuja* 106/2007. Helsinki: Like, 155–163.

Juhila, K. 2021a. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/> Viitattu 10.7.2021.

Juhila, K. 2021b. Teemoittelu. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> Viitattu 10.7.2021.

- Kallio, A. 2021. Litterointi. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/> Viitattu 10.7.2021.
- Karppinen, S. 2005. Mitä taide tekee käsityöstä? Käsityötaiteen perusopetuksen käsitteellinen analyysi. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.
- Karvonen, S. & Kestilä, L. 2014. Suomalaisten elämänlaatu lapsuudesta vanhuuteen. Julkaisussa Suomalaisten hyvinvointi 2014. Vaarama, M., Karvonen, S., Kestilä, L., Moisio, P. & Muuri, A. (toim.). Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Yliopistopaino, 160–177.
- Ketovuori, M. 2011. About the Arts, Culture and Well-being. Julkaisussa Arts and Skills – Source of Well-Being. Third International Journal of Intercultural Arts Education. Ruismäki, H. & Ruokonen, I. (toim.) research Report 330. Helsingin yliopisto, 103–109.
- Kohonen, I. Kuula-Luumi, A. & Spoof, S. (toim.) 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019.
- Konlaan, B. B. 2001. Cultural Experience and Health. The Coherence of Health and Leisure Time Activities. Umeå University Medical Dissertations, New Series No. 706.
- Kiilakoski, T., Kinnunen, V. & Djupsund, R. 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169. Helsinki.
- Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. 2017. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. https://www.yths.fi/filebank/4300-KOTT_uusin_2016.pdf. Viitattu 18.7.2019.
- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta. 2019. L 8.2.2019/166.
- Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut. Viitattu 6.7.2021. <http://mll.fi>
- Mantere, M-H. 1991. Mielen kuvat. Kuvallinen ilmaisu terapeuttisessa kontekstissa. Helsinki: VAPK-kustannus.
- Mattila, A. S. 2018. Eudaimonia ja psykologia. Teoksessa Onnentaidot – Kohti hyvää elämää. Mattila, A.S. & Aarninsalo, P. Helsinki: Duodecim.
- Mäenpää, P. 2015. Viisi askelta aitoon osallistumiseen kulttuurialalla. Teoksessa Eikävijästä osalliseksi – Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Lindholm, A. (toim.). Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Nieminen, J. 2008. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Julkaisussa Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino, 21–43.

Nuorisolaki. 2016. L 21.12.2016/1285 muutoksineen.

Nuorten mielenterveystalon www-sivut. Viitattu 6.7.2021. <http://nuortenmielenterveystalo.fi>

Pöllänen, S. 2008. Käsiyö terapiana ja terapeuttisena toimintana. Teoksessa Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä. Kirjoituksia Kuninkaankartanonmäeltä. Niikko, A., Pellikka, I. & Savolainen, E. (toim.) Joensuun yliopisto, Savonlinnan opettajankoulutusaitos, 91–105.

Pöllänen, S. & Weissmann-Hanski, M. 2020. Hand-Made Well-Being: Textile Crafts as a Source of Eudaimonic Well-Being. *Journal of Leisure Research*. 348–365.

Ruotsalainen, L. 2008. Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Julkaisussa Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino, 168–184.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. 2000. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.

Rönkä, A.-L. & Kuhalampi, A. 2011. Sanoilla yli sektorirajojen. Julkaisussa Taide käy töissä: Taidelähtöisiä menetelmiä työyhteisöissä. Rönkä, A.-L., Kuhanen, I., Liski, M., Niemeläinen, S. & Rantala, P. (toim.) Lahden ammattikorkeakoulun julkaisuja sarja C, osa 74. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu, 30–34.

Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 8.7.2021. <http://thl.fi>

Tuliainen, J. 2006. Käytännön työntekijöiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Pro gradu – tutkielma. Kuopion yliopisto.

Turun kaupungin www-sivut. Viitattu 4.7.2021. <http://www.turku.fi>

Vaarama, M., Mukkila, S. & Hannikainen-Ingman, K. 2014. Suomalaisten elämälaatu lapsuudesta vanhuuteen. Julkaisussa Suomalaisten hyvinvointi 2014. Vaarama, M., Karvonen, S., Kestilä, L., Moisio, P. & Muuri, A. (toim.). Terveys ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Yliopistopaino, 20–39.

Valtion nuorisoneuvosto. 2020. Lasten ja Nuorten vapaa-aikatutkimus 2020. Poliitikasuosituksat. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/05/FI-politiikkasuositukset.pdf>. Viitattu 14.7.2021.

Vilmilä, F. 2016. Elämäntaitojen äärellä. Taidetyöpaja Nuorten elämäntaitojen vahvistajana. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 182. Helsinki: Unigrafia.

Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Ravert, R. D., Williams, M. K., Bede Agocha, V., Brent Donnellan, M. 2010. The Questionnaire for Eudaimonic Well-Being: Psychometric Properties, Demographic Comparisons, and Evidence of Validity. *The Journal of Positive Psychology*, 5(1), 41–61.

YK:n yleisraportti.1981. A/36/215.

LIITE 1

HAASTATTELUIDEN KYSYMYSRUNKO

Taustakysymykset

- Ikä
- Onko sinulla muita harrastuksia kuin savitöiden tekeminen?

TUTKIMUSKYSYMYYS 1: *Millaisista syistä Taide- ja toimintatalo Vimman avoimen savipajan asiakkaat ovat valinneet harrastaa savitöitä?*

- Mitä kautta olet löytänyt tiesi Vimman savipajalle?
- Mikä toi sinut savipajalla ihan ensimmäistä kertaa?
- Olitko aiemmin tehnyt savitöitä?
- Miksi päädyit kokeilemaan savitöiden tekoa? Mistä keksit idean? Mikä sai sinut kokeilemaan savitöiden tekoa?
- Oletko käynyt pajalla yksin vai yhdessä omien ystävien kanssa? Oletko kohdannut uusia ihmisiä pajalla? Oletko saanut uusia kavereita pajalla? Mikä merkitys ohjaajien ja muiden asiakkaiden läsnäololla on ollut?

TUTKIMUSKYSYMYYS 2: *Millaisia hyvinvointia tukevia kokemuksia Taide- ja toimintatalo Vimman avoimen savipajan asiakkailla on savitöiden harrastamisesta?*

- Mikä savitöiden tekemisessä on ollut parasta? Mikä on tuntunut hyvältä?
- Mitä olet oppinut savitöitä tehdessäsi? Oletko oppinut itsestäsi jotain? Onko savitöiden tekeminen kehittänyt sinua ihmisenä jollain tavalla?
- Kuvaile minulle miltä savitöiden tekeminen tuntuu. Missä se tuntuu? Millainen se tunne on?
- Onko jotain mikä on ollut savitöiden tekemisessä vaikeaa?
- Miltä se on tuntunut, jos savityö ei onnistu tai lopputulos ei vastaa toiveita? Miten olet suhtautunut näihin?

TUTKIMUSKYSYMYYS 3: *Millainen vaikutus harrastusmahdollisuuksien rajaamisilla on ollut Vimman asiakkaan kokemaan hyvinvointiin koronapandemian aikana?*

- Mitä asioita olet koronavuonna eniten kaivannut Vimmasta?
- Oletko keksinyt korvaavaa tekemistä savitöiden sijaan?
- Onko korvaava tekeminen onnistunut täyttämään savitöiden osan elämästäsi? Mikä on jäänyt uupumaan? Mitä samaa uudessa tekemisessä on ollut kuin savitöiden tekemisessä? Mikä on ollut erilaista?